

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65>

УДК 658.153:334.012.61-022.51

ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

INCREASING THE SUSTAINABILITY OF THE FINANCIAL CONDITION OF SMALL BUSINESS ENTITIES

Леонова Богдана Ігорівна

здобувач вищої освіти бакалаврського рівня,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3217-8956>

Островська Ольга Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3583-8829>

Круш Вікторія Володимирівна

старший викладач,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6704-9376>

Leonova Bohdana, Ostrovska Olha, Krush Victoria

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

У статті досліджено поточний стан фінансової стійкості та ліквідності малих підприємств в умовах військової агресії РФ проти України. Мета наукового дослідження полягає в розробці й обґрунтуванні оптимальних напрямів підвищення ліквідності й фінансової стійкості малих підприємств, які продовжують свою бізнес-діяльність в умовах фінансової кризи. Актуальність теми дослідження зумовлена наявністю особливих умов ведення підприємницької діяльності під час фінансової кризи, яка була спричинена повномасштабним вторгненням РФ в Україну. За допомогою аналізу та оцінки базових показників фінансової звітності авторами досліджено основні показники фінансової стійкості та ліквідності з метою розробки дієвих шляхів покращення бізнес-діяльності та фінансового стану вітчизняних суб'єктів малого бізнесу в умовах невизначеності, зокрема, воєнного стану. Опрацювання фінансової звітності малого підприємства ТОВ «КЖХ» дало можливість узагальнити результати аналізу та оцінки фінансових показників до та в період війни, виявити ключові проблеми підприємницької діяльності та чинники, що негативно впливають на фінансовий стан суб'єктів малого бізнесу в мирний час та в умовах воєнного стану. В процесі наукового дослідження використовувалися такі методи: аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння, групування, ін. Критичний аналіз наукової літератури дозволив сформулювати авторське розуміння понять «стійкість фінансового стану» та «фінансова стійкість», їх взаємозв'язку з ліквідністю підприємства. Синтез інформації із наукових джерел та фінансової звітності дозволив виявити проблеми суб'єктів малого бізнесу під час воєнного стану. Результати наукового дослідження передбачають можливість узагальнення особливостей діяльності малих підприємств в умовах війни та чинників впливу на фінансову стійкість і ліквідність підприємства, розробити конкретні заходи, реалізація яких дасть змогу зберегти досягнутий рівень в умовах зростаючої економічної нестабільності в період ведення військових дій, підвищити ліквідність, фінансову стійкість, платоспроможність компанії, та успішно працювати в період повоєнного відновлення економіки України.

Ключові слова: суб'єкти малого бізнесу, малі підприємства, ліквідність, фінансова стійкість, стійкість фінансового стану, фінансовий аналіз.

The article examines the current state of financial stability and liquidity of small enterprises in the conditions of the military aggression of the Russian Federation against Ukraine. The purpose of the scientific research is to develop and substantiate the optimal ways of increasing the liquidity and financial stability of small enterprises that continue their

business activities in the conditions of the financial crisis. The relevance of the research topic is due to the presence of special conditions for conducting business during the financial crisis, which was caused by the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine. With the help of analysis and evaluation of the basic indicators of financial reporting, the authors investigated the main indicators of financial stability and liquidity in order to develop effective ways to improve business activities and the financial condition of domestic small business entities in conditions of uncertainty, in particular, martial law. In the process of scientific research, the following methods were used: analysis, synthesis, generalization, comparison, grouping, etc. A critical analysis of the scientific literature made it possible to form the author's understanding of the concepts of "stability of the financial state" and "financial stability", their relationship with the liquidity of the enterprise. The synthesis of information from scientific sources and financial reporting made it possible to identify the problems of small business entities during martial law. The results of the scientific research foresee the possibility of summarizing the features of the activities of small enterprises in the conditions of war and the factors affecting the financial stability and liquidity of the enterprise, to develop specific measures, the implementation of which will make it possible to maintain the achieved level in the conditions of growing economic instability during the period of military operations, to increase liquidity, financial stability, the solvency of the company, and to work successfully during the period of post-war economic recovery of Ukraine.

Keywords: small business entities, small enterprises, liquidity, financial stability, financial analysis.

Постановка проблеми. Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну постала проблема забезпечення та підвищення стійкості фінансового стану та платоспроможності вітчизняних підприємств, зокрема, суб'єктів малого та середнього бізнесу, які продовжують працювати в регіонах, віддалених від зони активних бойових дій. У загальному вигляді проблема полягає в погіршенні фінансового стану та ліквідності багатьох вітчизняних малих підприємств в умовах економічної кризи, яка виникла в наслідок дії екзогенних чинників: спочатку пандемії Covid-19, з 2022 року – військової агресії РФ проти України. Розв'язання проблеми певною мірою пов'язане з практичним завданням дослідження динаміки фінансових показників суб'єктів малого бізнесу, визначення причин їх погіршення з оцінкою впливу різних чинників, розробки рекомендацій для малих підприємств щодо підвищення фінансової стійкості та ліквідності, удосконалення державної політики підтримки малого бізнесу з метою його фінансової стабілізації, аналізу ефективності чинних механізмів антикризового управління. Вирішення поставлених завдань сприятиме забезпеченню/підвищенню фінансової стійкості суб'єктів малого бізнесу в умовах військового стану та мінімізації негативного впливу екзо- та ендогенних чинників в умовах кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сутності ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості компаній займається багато вчених, серед яких: І. Бланк [1], Ю. Журавльова [2], Ю. Нікольчук, Б. Небжицький, О. Савчук [3] та багато ін.

Питанням методики оцінювання фінансової стійкості та стабільності вітчизняних підприємств, умов, за яких компанія визнається ліквідною та платоспроможною, а також роз-

рахунку ключових показників ефективності використання фінансово-кредитних інструментів підприємствами МСБ, присвячено праці А. Іващенко, Є. Поліщук [4], О. Островської, О. Юркевич [5].

Розробкою напрямів зміцнення фінансового стану малих підприємств, а також визначенням проблем і перспектив розвитку малого і середнього бізнесу в Україні, займалися А. Іващенко [6] С. Лучик [7]; І. Хома, М.-І. М. Панчак [8] та ін.

Фінансово-інвестиційний механізм розвитку і підтримки малого та середнього бізнесу в Україні і за кордоном висвітлено в працях А. Іващенко, А. Корнилюк, Є. Поліщук, О. Терещенка, С. Онікієнка [9–11] та ін.

Вагомий внесок в розвиток теоретико-методологічних засад, розробку науково-методичних і практичних рекомендацій функціонування фінансово-інвестиційного механізму розвитку малого і середнього бізнесу внесла проф. А. Іващенко [4; 6; 9–11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання розробки шляхів забезпечення/підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу, які продовжують працювати в регіонах, віддалених від зони активних бойових дій, в сучасних умовах військового стану, потребують проведення подальших наукових досліджень.

Постановка завдання. Мета наукового дослідження полягає в розробці й обґрунтуванні оптимальних напрямів підвищення ліквідності й фінансової стійкості малих підприємств, які продовжують свою бізнес-діяльність в умовах фінансової кризи. Для досягнення мети завданнями представленого дослідження визначено:

– викласти авторське розуміння понять «стійкість фінансового стану» та «фінансова

стійкість», їх взаємозв'язку з ліквідністю підприємства;

– визначити поточний стан фінансової стійкості й ліквідності малих підприємств в Україні з дослідженням динаміки основних фінансових показників суб'єктів малого бізнесу в умовах кризи/воєнного стану;

– виявити ключові проблеми та чинники, що негативно впливають на фінансовий стан суб'єктів малого підприємництва в мирний час / в умовах війни;

– на прикладі малого підприємства ТОВ «КЖХ» розробити можливі шляхи забезпечення/підвищення ліквідності й фінансової стійкості малих підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «стійкість фінансового стану» та «фінансова стійкість» вважаємо тотожними, оскільки вони відображають однаковий за змістом стан суб'єкта підприємництва.

Слід погодитись, що фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Фінансова стійкість передбачає стабільне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне їх використання, безперервний процес виробництва і реалізації продукції [2].

Стойкість фінансового стану більшістю авторів визначається як такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства в поточному і довгостроковому періодах на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності за умов допустимого фінансового ризику [12].

За результатами аналізу економічних джерел автори набули переконання, що поняття «стійкість фінансового стану» та «фінансова стійкість» слід застосовувати у фінансовій термінології як тотожні, оскільки обидва поняття:

1) характеризують здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівновагу своїх активів і пасивів в мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в довгостроковій перспективі;

2) відображають здатність підприємства швидко реагувати на зміни внутрішніх

та зовнішніх чинників, зберігаючи значення основних фінансових показників в оптимальних межах;

3) пов'язані з ефективним формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів, оптимізацією структури капіталу, достатністю власних оборотних коштів.

Висока ліквідність є передумовою фінансової стійкості підприємства. Ліквідність і платоспроможність компанії свідчить про її здатність швидко реагувати на фінансові виклики і розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Така властивість набуває особливої ваги в умовах військового стану, коли спроможність своєчасно реагувати на будь-які виклики, сприяє збереженню фінансової стійкості навіть за таких складних умов.

Ліквідність і фінансова стійкість тісно взаємопов'язані між собою, адже обидва аспекти впливають на фінансовий стан підприємства. З одного боку, висока ліквідність дозволяє підприємству забезпечити собі фінансовий резерв для негайних неочікуваних потреб, уникнути касових розривів і збитків від інфляції в період виникнення непередбачуваних подій (необхідність швидкої релокації бізнесу, блекаути, часткова втрата ресурсів у результаті ракетних обстрілів, ін.), що актуалізується в умовах воєнного стану. Висока ліквідність також сприяє підвищенню кредитоспроможності підприємства, що особливо важливо для отримання фінансування, яке є значно ускладненим в умовах війни. З іншого боку, слід розуміти, що висока ліквідність сама по собі не є єдиною визначальною ознакою фінансової стійкості. Інші фактори, такі як рентабельність, структура активів і пасивів, ефективне управління ресурсами та здатність до мобілізації внутрішніх резервів, також грають важливу роль. Тому, висока ліквідність хоч і є важливою, але має бути лише частиною більш широкої стратегії фінансової стійкості.

Загалом, показники ліквідності малого бізнесу в Україні у I півріччі 2023 року виявилися задовільними [13], незважаючи на економічні та політичні потрясіння, та необхідність вести діяльність в умовах війни. Певне погіршення окремих показників ліквідності може бути як наслідком дії екзогенних факторів – тимчасової неспроможності/зупинення операційної діяльності в наслідок військових дій, так і вказувати на необхідність посилення фінансової дисципліни та оптимізації використання ресурсів малими підприємствами (вплив ендогенних чинників).

З метою конкретизації наведених вище узагальнених даних, здійснимо діагностику фінансової стійкості малого підприємства ТОВ «КЖХ», яке займається виробництвом будівельних виробів із пластмас.

Дослідимо динаміку фінансових показників ТОВ «КЖХ» за 2020–2022 роки, результати аналізу наведемо у Таблиці 1.

Проаналізувавши фінансову звітність підприємства «КЖХ» за 2020-2022 роки, можна зробити такі висновки:

– у 2020 році фінансовий стан підприємства був нестабільним. При невеликих доходах у розмірі 112,1 тис. грн ТОВ «КЖХ» мало збиток в у розмірі 52 тис. грн. Оборотні активи становили 1237,4 тис. грн, а поточні зобов'язання – 685,2 тис. грн.;

– у 2021 році ситуація погіршилася – збиток зріс до 109,6 тис. грн на тлі зменшення доходів до 75 тис. грн. Власний капітал знизився до 486,2 тис. грн. При цьому оборотні активи зросли до 1708,1 тис. грн, але поточні зобов'язання збільшилися ще більше – до 1255,2 тис. грн. Це свідчить про наростання фінансових труднощів у компанії;

– проте, в 2022 році відбулося різке покращення фінансового стану. Доходи зросли до 964,4 тис. грн, підприємство отримало чистий прибуток в розмірі 647,2 тис. грн. Власний капітал збільшився до 1133,4 тис. грн. Оборотні активи скоротилися до 1525,2 тис. грн, але при цьому значно зменшилися поточні зобов'язання – до 416,7 тис. грн. Такі зміни свідчать про поліпшення ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Нестійкість фінансового стану у 2020–2021 роках пояснюємо впливом, серед інших, екзогенних чинників обмеження господарської діяльності суб'єктів бізнесу у зв'язку з поширення (пандемією) Covid-19. Проте, незважаючи на труднощі у 2020–2021 рр., у 2022 році фінансовий стан ТОВ «КЖХ» значно покращився завдяки зростанню доходів і прибутку. Це підтверджується динамікою

ключових фінансових показників. Загалом фінансовий стан підприємства у 2022 році можна оцінити як задовільний. Автори пояснюють такі результати діяльності малого підприємства підвищеним попитом на будівельні матеріали та будівельні вироби із пластмас (основна діяльність ТОВ «КЖХ») у результаті звільнення окремих тимчасово окупованих територій у Київській області та початку відбудови в цих регіонах. Також це є підтвердженням високої мобільності, а також спроможності швидко реагувати на потреби ринку, саме суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Для оцінки ліквідності балансу варто розподілити активи компанії за рівнем їх ліквідності, а пасиви – за терміновістю погашення. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються такі умови [2]:

$$A1 \geq P1, A2 \geq P2, A3 \geq P3, A4 \leq P4.$$

У табл. 2, 3, 4 представлено результати групування активів і пасивів МП ТОВ «КЖХ» на кінець 2020, 2021, 2022 років.

Результати аналізу ліквідності балансу ТОВ «КЖХ» за 2020–2022 роки свідчать про таке:

– у 2020 та 2021 роках спостерігається нерівність $A1 < P1$, наявність якої свідчить про нестачу найбільш ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань, але у 2022 році нерівність $A1 > P1$ виконується, що є позитивним фактором, оскільки найбільш ліквідних активів вистачає для покриття найбільш термінових зобов'язань, що свідчить про достатню платоспроможність компанії;

– протягом 2020–2022 років виконується нерівність $A2 > P2$, тобто підприємство має достатньо швидко реалізованих активів для покриття поточних зобов'язань;

– співвідношення $A3 > P3$ має місце протягом усіх трьох років, тобто мале підприємство має достатньо повільно реалізованих активів (запасів) для покриття довгострокових зобов'язань;

Таблиця 1

Основні фінансові показники ТОВ «КЖХ» за 2020–2022 роки

Показники	2020	2021	2022
Чистий прибуток (збиток)	(52,0)	(109,6)	647,2
Доходи	112,1	75,0	964,4
Власний капітал	595,8	486,2	1133,4
Оборотні активи	1237,4	1708,1	1525,2
Поточні зобов'язання	685,2	1255,2	416,7

Джерело: складено авторами на основі [14]

Таблиця 2

Співвідношення груп активів та пасивів ТОВ «КЖХ» за 2020 рік

Групи активів	Значення, тис. грн.	Знак (>, =, <)	Значення, тис. грн.	Групи пасивів
Найбільш ліквідні (А1)	20,2	<	685,2	Найбільш термінові зобов'язання (П1)
Швидкореалізовані (А2)	261,9	>	0	Короткострокові пасиви (П2)
Повільно реалізовані (А3)	1410,8	>	0	Довгострокові пасиви (П3)
Важкореалізовані (А4)	43,6	<	595,8	Постійні пасиви (П4)

Джерело: складено авторами на основі [14]

Таблиця 3

Співвідношення груп активів та пасивів ТОВ «КЖХ» за 2021 рік

Групи активів	Значення, тис. грн.	Знак (>, =, <)	Значення, тис. грн.	Групи пасивів
Найбільш ліквідні (А1)	41,9	<	1039,6	Найбільш термінові зобов'язання (П1)
Швидкореалізовані (А2)	255,4	>	0	Короткострокові пасиви (П2)
Повільно реалізовані (А3)	170,6	>	0	Довгострокові пасиви (П3)
Важкореалізовані (А4)	33,3	<	486,2	Постійні пасиви (П4)

Джерело: складено авторами на основі [14]

Таблиця 4

Співвідношення груп активів та пасивів ТОВ «КЖХ» за 2022 рік

Групи активів	Значення, тис. грн.	Знак (>, =, <)	Значення, тис. грн.	Групи пасивів
Найбільш ліквідні (А1)	236,2	>	210,3	Найбільш термінові зобов'язання (П1)
Швидкореалізовані (А2)	67,3	>	0	Короткострокові пасиви (П2)
Повільно реалізовані (А3)	1221,7	>	0	Довгострокові пасиви (П3)
Важкореалізовані (А4)	24,9	<	1133,4	Постійні пасиви (П4)

Джерело: складено авторами на основі [14]

– протягом усього періоду виконується нерівність $A4 < P4$, що означає достатність власного капіталу для фінансування капітальних вкладень.

Отже, для покращення ліквідності балансу ТОВ "КЖХ" потрібно збільшити частку найбільш ліквідних активів по відношенню до найбільш термінових зобов'язань та працювати й надалі у напрямку оптимізації запасів.

Важливо також проаналізувати відносні показники ліквідності активів та порівняти їх з нормативами, визначеними як «більш «лояльні» нормативні значення, які є адаптованими до сучасних складних умов господарювання в період ведення в країні військових дій» авторами [5, с. 36] (табл. 5).

Перший досліджуваний показник – коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2020 та 2021 роках становить 0,03, що формально відповідає нормативному значенню > 0 . Проте значення коефіцієнту є дуже низьким, що свідчить про дефіцит грошових коштів для погашення термінових зобов'язань. Недостатній стан платоспроможності у 2020–2021 роках підтверджують також результати аналізу ліквідності балансу (табл. 2, 3). У 2022 році спостерігається зростання цього показника до 0,57, що свідчить про зростання у підприємства абсолютно ліквідних активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2020–2021 роках знаходиться нижче норми, що свідчить про проблеми зі швидкою транс-

Таблиця 5

Відносні показники ліквідності активів МП ТОВ "КЖХ" за 2020–2022 роки

№	Показники	2020	2021	2022	Нормативне значення
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,03	0,57	>0
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,55	0,37	0,81	>0,6
3	Коефіцієнт покриття	1,81	1,36	3,66	>1

Джерело: складено автором на основі [14]

формацією «термінових» активів у грошові кошти для розрахунків за поточними зобов'язаннями. Зростання цього показника у 2022 році до 0,81 означає покращення платоспроможності підприємства і його спроможності своєчасно ліквідувати короткострокову кредиторську заборгованість за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів. Такий стан платоспроможності у 2022 році свідчить про зниження ризику виникнення простроченої заборгованості та втрати ліквідності ТОВ "КЖХ" у найближчій перспективі.

Коефіцієнт покриття у 2020 та 2021 роках перебуває в межах нормативного значення, проте демонструє тенденцію до зниження у 2021 році (1,36) порівняно з 2020 роком (1,81). Це вказувало на підвищення ризиків втрати ліквідності підприємством. Втім, у 2022 році спостерігається суттєве зростання коефіцієнта загальної ліквідності до рівня 3,66, що свідчить про збільшення запасу фінансової стійкості підприємства та його спроможності виконувати зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів. Позитивна динаміка коефіцієнту свідчить про зниження ризику втрати ліквідності у найближчій перспективі.

Виходячи з результатів проведеного аналізу фінансового стану малого підприємства ТОВ «КЖХ», можна запропонувати такі заходи для покращення його ліквідності та фінансової стійкості:

- керівництву ТОВ варто розробити конкретні заходи щодо підтримки позитивної тенденції зростання частки грошових коштів та їх еквівалентів в оборотних активах, що спостерігалася у 2022 році (що дозволить підтримувати належний рівень абсолютної ліквідності для своєчасного обслуговування найбільш термінових зобов'язань);

- слід зберегти раціональне співвідношення між дебіторською заборгованістю та запасами, не допускаючи надмірного накопичення останніх (що забезпечить подальше виконання нормативів коефіцієнта швидкої ліквідності);

- доцільно продовжити практику залучення довгострокових джерел фінансування замість короткострокових кредитів (що посилить фінансову стійкість ТОВ "КЖХ");

- варто підтримувати значну частку власного капіталу в пасивах та нарощувати нерозподілений прибуток (резерв зміцнює платоспроможність);

- кошти, вивільнені від реалізації непрофільних активів, доцільно спрямувати на розширення основної діяльності ТОВ "КЖХ";

- слід зберігати контроль над витратами для утримання високої рентабельності та загальної прибутковості ТОВ "КЖХ".

Реалізація запропонованих авторами заходів дозволить ТОВ "КЖХ" забезпечити/підвищити фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність компанії.

Отже, зважаючи на результати проведеного аналізу ліквідності балансу ТОВ "КЖХ" за 2020–2022 роки, зроблено висновок, що фінансовий стан малого підприємства покращився. Зокрема, якщо у 2020–2021 роках спостерігалася недостатність найбільш ліквідних активів для погашення найбільш термінових зобов'язань, то у 2022 році ця проблема була вирішена. Майже протягом усього досліджуваного періоду підприємство малого бізнесу демонструє здатність покривати зобов'язання за рахунок відповідних груп активів. Водночас, незважаючи на зростання основних показників ліквідності та платоспроможності у 2022 році, ТОВ "КЖХ" має потенціал їх подальшого поліпшення. Зокрема, рекомендується закріпити позитивні тенденції шляхом нарощування частки грошових коштів в активах, оптимізації запасів, залучення довгострокового фінансування та ефективного використання власного капіталу. Реалізація відповідних заходів дасть змогу ТОВ "КЖХ" не лише зберегти досягнутий рівень, але й суттєво підвищити ліквідність, фінансову стійкість та загальну платоспроможність малого підприємства.

Висновки. Поняття «стійкість фінансового стану» та «фінансова стійкість» є тотожними,

оскільки відображають однаковий за змістом стійкий фінансовий стан суб'єкта підприємництва. Висока ліквідність є передумовою фінансової стійкості компанії.

Незважаючи на дію багатьох екзогенних факторів протягом 2020–2022 років (обмеження діяльності у зв'язку з пандемією Covid-19 у 2020–2021 роках, ведення діяльності в умовах воєнного стану у 2022 році, та ін.), суб'єкти малого бізнесу продовжують свою діяльність, фінансовий стан багатьох малих підприємств, зокрема, ТОВ «КЖХ» залишається відносно стабільним. Такий стан фінансів свідчить про високу мобільність, гнучкість, а також спроможність швидкого реагування цього сегменту національної економіки.

Фінансовий стан малого підприємства ТОВ «КЖХ» за період 2020–2022 роки покращився. У 2020–2021 роках спостерігалася недостатність найбільш ліквідних активів для

погашення найбільш термінових зобов'язань, у 2022 році ця проблема була вирішена. Майже протягом усього періоду мале підприємство демонструє здатність покривати зобов'язання за рахунок відповідних груп активів. ТОВ "КЖХ" має потенціал для подальшого зміцнення фінансової стійкості. Рекомендується закріпити позитивні тенденції шляхом нарощування частки грошових коштів в активах, оптимізації запасів, залучення довгострокового фінансування, ефективного використання власного капіталу. Реалізація запропонованих заходів дасть змогу ТОВ "КЖХ" не лише зберегти досягнутий рівень в умовах зростаючої економічної нестабільності в період ведення військових дій, але й підвищити ліквідність, фінансову стійкість, платоспроможність компанії, та успішно працювати в період повоєнного відновлення економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / І. О. Бланк. Київ : *Ельга*, 2008. С. 724 .
2. Журавльова Ю. Ю. Платоспроможність підприємства та шляхи її забезпечення: монографія. *Полтава : РВВ ПУСКУ*, 2009. С. 73.
3. Нікольчук Ю., Небжицький Б., Савчук О. Фінансова стійкість як індикатор ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2023. № 1. С. 220–225.
4. Поліщук Є. А., Іващенко А. І. Методика розрахунку ключових показників ефективності (КPI) використання різних фінансово-кредитних інструментів підприємствами МСБ. *Ефективна економіка*. 2019. № 2.
5. Островська О. А., Юркевич О.М. Емпірика діагностики кризового стану в корпоративних фінансах: нові підходи. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. № 7–8 (266–267). С. 33–40.
6. Іващенко А. І. Розвиток малого та середнього бізнесу: національний та регіональний аспекти : монографія. *Чернігів : ЧНТУ*, 2020. С. 324. URL: <http://ir.stu.cn.ua/jspui/handle/123456789/20845>
7. Проблеми і перспективи розвитку малого і середнього бізнесу : монографія / за ред. д.е.н., професора С. Д. Лучик; Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. Чернівці : Технодрук, 2021. С. 400.
8. Хома І., Панчак М.-І. Шляхи вирішення проблем ліквідності та платоспроможності малих вітчизняних підприємств. *Економічні науки*. 2023. № 184.
9. Іващенко А. І. Фінансово-інвестиційний механізм розвитку малого і середнього бізнесу. Автореферат дисертації на здобуття наукового наукового ступеня доктора економічних наук. *Національний Університет «Чернігівська Політехніка»*. Чернігів, 2021. С. 40.
10. Іващенко А. І. Фінансові механізми підтримки малого та середнього бізнесу у період пандемічної кризи: досвід країн Західної Європи. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2(22). С. 159–168.
11. Kornyluk, A., Ivashchenko, A., Polishchuk, Y., Tereshchenko, O. Onikiienko, S. Government Early Policy Responses on Covid-19 Challenges in Central and Eastern Europe: SME Support. *Acta Innovations*, 2022, 2022(42), pp. 50–58
12. Грабовецький Б. Є., Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2011. С. 125.
13. YouControl. *Офіційний сайт*. URL: <https://youcontrol.com.ua>
14. МП ТОВ «КЖХ». *Фінансова звітність*. 2020–2022 рр.

REFERENCES:

1. Blank, I.O. (2008). Financial menedzhment: navch. posibnyk [Financial Management: Textbook]. El'ha, p. 724.
2. Zhuravleva Yu. Yu. (2009). Platospromozhnist' pidpryyemstva ta shlyakhy yiyi zabezpechennya: monohrafiya [Solvency of the Enterprise and Ways to Ensure it: Monograph]. *Poltava: RVV PUSKU*, pp. 73.

3. Nikolchuk, Y., Nebzhytskyi, B., Savchuk, O. (2023). Financial stability as an indicator of the efficiency of using financial resources of the enterprise [Financial sustainability as an indicator of the efficiency of the use of financial resources of an enterprise]. *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, № 1, pp. 220–225.
4. Polishchuk Ye., Ivashchenko A. (2019). Metodyka rozrakhunku kliuchovykh pokaznykiv efektyvnosti (KPI) vykorystannia riznykh finansovo-kredytnykh instrumentiv pidpriemstvamy MSB [Methodology for calculating key performance indicators (KPI) for the use of various financial and credit instruments by SMEs]. *Efektivna ekonomika*, № 2.
5. Ostrovska, O. A., Yurkevych, O. M. (2023). Empyryka diahnostryky kryzovoho stanu v korporatyvnykh finansakh: novi pidkhody [Empirics of diagnosing the crisis state in corporate finance: new approaches]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, № 7–8 (266–267), pp. 33–40.
6. Ivashchenko, A. I. (2020). Rozvytok maloho ta serednoho biznesu: natsionalnyi ta rehionalnyi aspekty: monohrafiia [Development of small and medium business: national and regional aspects: monograph]. *Chernihiv: ChNTU*, p. 324. URL: <http://ir.stu.cn.ua/jspui/handle/123456789/20845>.
7. Luchyk, S. D. (2021). Problemy i perspektyvy rozvytku maloho i serednoho biznesu: monohrafiia [Problems and prospects of small and medium business development: monograph]. Chernivtsi: Tekhnodruk, p. 400 .
8. Khoma, I., Panchak, M.-I. (2023). Shliakhy vyrishennia problem likvidnosti ta platospromozhnosti malykh vitchyznianykh pidpriemstv [Ways to solve liquidity and solvency problems of small domestic enterprises]. *Ekonomichni nauky*, № 184.
9. Ivashchenko, A. I. (2021). Finansovo-investytsiynyi mekhanizm rozvytku maloho i serednoho biznesu [Financial and investment mechanism for the development of small and medium businesses] (Doctoral dissertation abstract). *Chernihiv: Natsionalnyi Universytet "Chernihivska Politekhnikha"*, p. 40.
10. Ivashchenko, A. I. (2020). Finansovi mekhanizmy pidtrymky maloho ta serednoho biznesu u period pandemichnoi kryzy: dosvid krain Zakhidnoi Yevropy [Financial mechanisms for supporting small and medium-sized businesses during the pandemic crisis: the experience of Western European countries]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, № 2(22), pp. 159–168.
11. Kornyluk, A., Ivashchenko, A., Polishchuk, Ye., Tereshchenko, O. , Onikiienko, S. (2022). Government Early Policy Responses on Covid-19 Challenges in Central and Eastern Europe: SME Support. *Acta Innovations*, № 42, pp. 50–58.
12. Hrabovetskyi, B. Ye., Shvarts, I. V. (2011). Finansovyi analiz ta zvitnist': navch. posib. [Financial analysis and reporting: textbook]. Vinnytsia: VNTU, pp. 125.
13. YouControl [YuControl]. *Ofitsiynyy sayt* [Official website]. URL: <https://youcontrol.com.ua>
14. MP TOV "KZhKH" [MP LLC "KZhKH"]. (2020–2022). *Finansova zvitnist'* [Financial statements].